

Zpráva z projektu – kontaktování starostů obcí Mikroregionu Litomyšlsko - ML

V období duben a květen 2023 byl Správní radou ML zadán úkol kontaktování starostů z regionu ML a zjištění aktuálního stavu života v obcích. Z jednání se starosty vzešlo několik závěrů. Je složité říci globálně problémy a situaci na obcích. Jelikož mikroregion je rozsáhlý a obsahuje cca 40 obcí a 2 města, můžeme rozdělit situaci obcí do 5 lokalit.

- 1 – Litomyšl
- 2 – obce podél R35 a nově stavěné dálnice
- 3 – oblast Toulouvcových Maštálí
- 4 - oblast bývalých Sudet
- 5 – středová část regionu.

Dotazovali jsme se starostů na základní oblasti ve fungování života v obcích.

- 1- Doprava a infrastruktura
- 2- Životní prostředí
- 3- Kultura a sport a vybavenost obcí
- 4- Cestovní ruch

Vzhledem k tomu, že v diskuzích nebyla neotevřena žádná jiná témata, tato témata jsou klíčová k řešení. Zasahovat do detailů fungování a potřeb jednotlivých obcí je vzhledem k rozmanitosti a velikosti mikroregionu obtížně.

Z jednání vzešlo více návrhů a nápadů na projekty, které by mohl mikroregion realizovat. Bude vypsáno níže.

Hlavní postřehy z jednání.

Obecné shrnutí

Starostové velice ochotně spolupracovali, na schůzku si udělali čas a byli připraveni na jednání. Živě diskutovali na daná témata a je příhodné říci, že všichni starostové mají velký zájem na kvalitním životě občanů v obcích, na rozvoji společenského života, podpoře všech spolků a sdružení. Víceméně všude navzdory covidové době se podařilo život na malých obcích vrátit do takového stavu, jako bylo cca před covidem. Ve velké části obcí se daří zapojovat mladé lidi do veřejného života a do obcí se stěhují mladí lidé, mladé rodiny. Tento fakt se ukázal jako nejsilnější hybnou silou obcí. Převládá poptávka po bydlení nad nabídkou. Část obcí aktivně vyhledává a vystavuje nové parcely a modernizují vybavení a infrastrukturu. Starostové si uvědomují, že pro stávající i nové obyvatele – a převážně mladé rodiny, ale i pro seniory - je nutné nabídnout i odpovídající vybavení – obchod – to je základ – školka, školka či případné dopravní spojení do obcí, kde tyto služby nabízejí, hospoda, v lepším případě místo pro komunitní setkávání obyvatel a spolků. Společenský život a jeho aktivní podpora patří mezi nejvýraznější činnosti starostů. Ačkoliv jsou ve velké části tyto aktivity v obcích zastoupeny spolky, bez podpory obcí by se tato spolupráce navazovala těžko.

Rozhovory byly vedeny v přátelském duchu. Občas se podařilo navštívit 2 starosty v čas jedné návštěvy, většinou to byly spolupracující - sousedící obce. Bylo velice příjemné poslouchat jejich spolupráci, nadšení a doplnění. Další poznatek je rozdíl mezi věkově i služebně staršími starosty a mladými starosty případně starostkami. Je patrný velký rozdíl v elánu, v nadšení, ale také ve zkušenostech a

jakési moudrosti, kterou ti starší mohou předávat těm mladším. Je zřejmé, že spojení elánu mládí a moudrosti zkušenějších starostů je vnímáno jako obrovská výhoda našeho velkého mikroregionu. Pokud obě strany budou vstřícné si navzájem pomáhat a doplňovat se, je zde možnost jak smysluplně nadále vést region tak, aby prosperoval a litomyšlsko bylo stále krásným místem pro život. Rozhovory působily jako revize práce starostů, stavu obcí jak vůbec na tom jsou, zhodnocení kladů a záporů a mnohdy zazněly i nápady, které by se daly realizovat. Není troufalé říci, že sami starostové si zhodnotili svoji práci.

Co se týče negativ, bohužel i ta se zde našla. Téměř všichni starostové se shodli na tom, že jejich práci brzdí neskutečně veliká administrativa a byrokracie. Zde není cesty, protože řešení je v možnosti další pracovní síly, na kterou nejsou peníze a v horším případě i personální potenciál. Další velkou nepříjemností je legislativa, která se stává čím dál víc nesrozumitelná, nepřehledná a způsobuje onu zátěž v administrativě. Starostové místo toho, aby se věnovali svojí práci, tak nahrazují roli sekretářky a na tu opravdovou práci pak nezbyvá čas a síly. Další nepříjemnost působí složitost v dotačním systému. A v poslední řadě špatná komunikace s majiteli pozemků, kteří jsou často stěžejní v jednání v realizaci záměrů a projektů. Jedna z možností, co by mohl mikroregion být prospěšný, je lobbying směrem k úřadům Kraj a výš.

Nicméně i přesto všechno je zde patrné, že život na obcích pod vedením těchto lidí neustále vzkvétá. Přes všechny nepříjemnosti a okolnosti je vidět, že se obce rozvíjejí a přísun mladých rodin je známkou, že obce jsou živé, zdravé a dobře nastavené. Nesmíme zapomenout na seniory, o které se též obce snaží dobře postarat. Ať už to je zachováním obchodu, případnou výpomocí nebo spolkovou činností.

Oblasti, které jsme se starosty probírali. Zaručeně zde vede turistický ruch a doprava případně realizace projektů, na které je nutná větší investiční částka = dotace. Často se opakovala potřeba vybudování nebo rekonstrukce společenských prostor, pochůzí trasy, obchod, silnice III. třídy a volání po menší administrativní zátěži a lepší dotační dostupnosti.

Doprava a Infrastruktura

Stav komunikací v obcích. Z části regionu jsou komunikace II.třídy obnoveny hlavně směrem k D35 či směrem k novým přivaděčům na dálnici. Velká část regionu asi nebude v nejbližších letech opravena a to z důvodu stavby dálnice a obchvatu Svitav. Zde asi nezbývá než zatnout zuby a vydržet tuto situaci s výhledem na lepší zítřky. Avšak co by bylo možné apelovat na zadavatele, aby uspíšili práce na výstavbě a zbytečně neprodužovali. Čas a rychlost, jakými se v ČR staví silnice a dálnice je katastrofální oproti sousedním státům. Možná je možné i říci, že stav komunikací v Pardubickém kraji je snad nejhorší v celé ČR. Vinou je těžká technika, která se pohybuje po silnicích II. a III. třídy. Silnice na tuto těžkou techniku a frekvenci dopravy nejsou vystavěny. Nutnost převozu nákladu materiálu na stavbu dálnice a obchvatu tuto skutečnost jen potvrzuje. Výstavbu silnic a chodníků v obcích si řeší obce sami v rámci dílčích etap a starostové využívají všech možných dotací, jak komunikace zlepšit. S tímto souvisí i osvětlení. Mobilní a internetový signál je ve stavu, že cca z 80% dostačující. Lokality, kde by bylo třeba signál posílit bohužel je špatná komunikace s poskytovateli. Hodně obcí řeší nebo plánuje realizaci optických kabelů do země. Tato akce se spojuje s akcí od ČEZ, kde umísťují kabely do země místo po vzduchu.

Životní prostředí

Diskutovali jsme stav komunálního odpadu, protierozních opatření a řešení moderních opatření – FV a tepelná čerpadla. V obcích se daří celkem komunální odpad řešit. Občané mají dobrou morálku na třídění odpadů a starosty spíše trápí nevzhlednost hnízd a přibývání hnízd a kam s nimi. Řešili jsme i možnost ukládání bio odpadu a absenci sběrného dvora. Menší obce opět narážely na velkou administrativní zátěž při vedení sběrného dvora a realizaci kompostárny, ačkoliv tato služba je velkým přínosem pro občany.

Eroze a protipovodňová opatření. Část obcí řeší tato opatření v krajině. Všude naráží na problém se zemědělci, kdy zemědělci a soukromníci nejsou ochotni tato opatření realizovat z důvodu krácení půdy, ze které mají dotace. Řešením by byly kompenzace od státu, což bohužel opět není reálné. I přes tuto skutečnost a celkový špatný stav zemědělství v ČR obce se zemědělci vychází celkem dobře. V rámci jednání jsem předávala kontakt na pana Ing. Petra Šilara a na společnost IEVA, která má možnost starostům poradit, jak efektivně postavit projekty při realizaci těchto aktivit.

Fotovoltaika – několik obcí se chystá na realizaci FV na obecní budovy. Bohužel však vyčkávají na schválení komunitní FV. Velice často slyším, že problém je v nevyužití přebytku solární energie, protože budovy, kam se nejlépe hodí panely, jsou vesměs školky, školky a společenské budovy, které přes nejvyšší produkci energie (léto) jsou nejméně vytížené. Někteří starostové vyčkávají, co bude dál.

Společenský život v obcích

Společenský život v obcích je na velice dobré úrovni. Prakticky všechny obce se snaží zapojovat občany do kulturního dění a velkou část zásluhy mají jednotky SDH a mnohdy i samovolně vzniklá společenství žen. V obcích se daří udržet tradiční oslavy svátků a významných dat a událostí a mnohdy bylo překvapení, jak se daří rozvíjet spolupráci mezi občany, spolky a držet tradice. Toto je jako velký poklad, který v regionu máme. Tyto aktivity jsou dalším důvodem, proč se mladá rodina rozhodně se do obce nastěhovat. Společenský život je nejdůležitější složka života občanů, ať už to je škola, školka, místo pro setkávání, hlavně hospoda!!! At už funguje jakkoliv, hlavně aby byla a následně se můžou aktivity rozvíjet. Jedna jediná obec v regionu stárne a bohužel je zde znát, jak pomalu uhasíná aktivita. Starostové ostatních obcí jsou nastaveni dobrým směrem a uvědomují si, že pokud chtějí mít obec po dlouhá léta aktivní, tak prostě mladé lidi zde potřebují.

Cestovní ruch

Cestovní ruch je stěžejní oblast k řešení v mikroregionu. Hlavní hybnou silou jsou Toulouvcovy Maštale a Litomyšl. Velkou výhodou je, že obě lokality jsou od sebe přes celý region a dá se této skutečnosti využít. Při jednání se starosty v oblasti prosečska a Budislave se starostové shodují v tom, že by bylo třeba rozprostřít turisty po celém regionu a ne je soustředit jen v oblasti lesů, což také není úplně vítáno. Zde je velký potenciál na vybudování cyklistických tras (existující stezky, ne nové asfaltové trasy) napříč regionem a obohatit je moderními prvky jako jsou elektronabíječky a servis pro kola, dostatečné značení aspoň v mapách, vyznačení restaurací, hospod a

hlavně zajímavých míst v regionu, kam by se mohl jet cyklista podívat. Region čítá hodně zajímavostí a je zde co nabídnout. Cílem této aktivity je podpora podnikatelů a živnostníků v obcích. Každý turista se rozhoduje, do jakého regionu pojede a hlavně, kde nechá svoje peníze. Tyto peníze jsou pak v rukou živnostníků/hospodských/prodejců a třeba i v hodně ve vstupech na zajímavá místa a pokud se nebudou tyto složky rozvíjet, tak aspoň přežijí a nezaniknou. Toto je třeba si uvědomit.

V poslední řadě je dobré zmínit, že návštěvy starostů byly velice inspirativní a přínosné. Zazněla spousta nových informací a dá se říci, že jsme všichni na jedné lodi. Přes veliká úskalí tito lidé neztrácí chuť vytrvat a obce vést řádně dál. Máme nádhernou zem, tak si ji nenechme zaniknout.

Ivona Svobodová, projektový manažer květen 2023

Nápady na projekty a zajímavé myšlenky

- 1)** Prioritně aktualizovat webové stránky ML
- 2)** Projekt na podporu turistiky
- 3)** Kompostárny
- 4)** Revize stávajících studen a jejich obnova

Další projekty budou předneseny v rámci jednání SR.